

RIKTLINJER FÖR
GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH
HANTERING AV
RESULTATUJÄMNINGSRESERVEN

SOTENÄS KOMMUN

Antagna av kommunfullmäktige 2013-06-13 § 61
Reviderade av kommunfullmäktige 2016-02-18 § 3

2016-01-11
Ekonomiavdelningen
Dnr KA 2013/310

BAKGRUND

Från och med 1/1 2013 gäller nya regler i kommunallagens 8 kapitel avseende kommunens ekonomiska förvaltning. ”Kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.” Så uttrycks denna grundläggande princip i 8 kap 1 §. I samma kapitel anges att fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

SYFTE

Det främsta syftet med lagändringarna är att kommuner i balanskravutredningen ska få möjligheter att utjämna intäkter över tid och därigenom få bättre förutsättningar att möta effekterna av konjunkturvariationer.

OMFATTNING

Kommunen skall fatta beslut om riktlinjer för **god ekonomisk hushållning** och om vissa förutsättningar är uppfyllda får kommunen i en **balanskravutredning** reservera och disponera medel till/från en **resultatutjämningsreserv** (RUR). Om RUR skall användas måste riktlinjerna för god ekonomisk hushållning omfatta hanteringen av en sådan reserv.

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomin både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv. Om kostnaderna i ett längre perspektiv överstiger intäkterna innebär det att kommande generationer får betala för denna överkonsumtion. Normalt sett ska ekonomin visa på ett positivt resultat på en nivå som gör att förmögenheten inte urholkas av inflation eller av för låg självfinansieringsgrad av investeringar.

God ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv

God ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv innebär bland annat att varje generation själv måste bära kostnaderna för den service som den konsumerar. Detta innebär att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat. Kommunen skall ange en tydlig ambitionsnivå för den egna finansiella utvecklingen och ställningen i form av mål. Målformuleringarna bör utgå från vad som i normalfallet är att betrakta som god ekonomisk hushållning, anpassat till kommunens egna förhållanden och omständigheter.

De finansiella målen för god ekonomisk hushållning skall för varje budgetår anges i budgetdokumentet och minst omfatta:

- En lägsta nivå för årets resultat i den skattefinansierade verksamheten.
- En högsta nivå för investeringsvolymen.

God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv

God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv tar sikte på kommunens förmåga att driva verksamheten på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. För att skapa förutsättningar för en god ekonomisk hushållning måste det finnas ett klart samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter. För att åstadkomma detta samband krävs bland annat en utvecklad planering med framförhållning och handlingsberedskap, tydliga och mätbara mål samt en rättvisande och tillförlitlig redovisning som ger information om avvikelser gentemot uppställda mål. Vidare behövs resultatanalyser och kontroller som visar hur verksamhetens prestationer och kvalitet motsvarar uppställda mål samt en effektiv organisation som säkerställer måluppfyllelsen. För att kunna styra verksamheterna måste kommunen säkerställa processer för att bedriva dessa kostnadseffektivt och ändamålsenligt.

Verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning skall, med utgångspunkt från vision och inriktningsmål, omfatta både kommungemensamma mål och mål för kommunens olika verksamhetsområden. Målen skall för varje budgetår anges i budgetdokumentet.

Uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning

Uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning skall ske både i delårsrapport och årsredovisning. Det är kommunstyrelsen som i förvaltningsberättelsen utvärderar uppfyllelsen av de mål som kommunfullmäktige fastställt. Kommunstyrelsen skall även göra en samlad bedömning huruvida god ekonomisk hushållning har uppnåtts. För att kommunstyrelsen skall kunna göra denna bedömning är det viktigt att kommunfullmäktige anger en lägsta nivå av måluppfyllelse för att god ekonomisk hushållning skall ha uppnåtts.

För att uppnå god ekonomisk hushållning krävs att:

- Samtliga finansiella mål har uppnåtts under räkenskapsåret.
- En övervägande del av verksamhetsmålen har uppfyllts under året eller kommer att uppfyllas under den tidsperiod som anges i målformuleringen.

BALANSKRAV OCH BALANSKRAVSUTREDNING

I årsredovisningens förvaltningsberättelse ska en balanskravsutredning upprättas. Av denna utredning ska det framgå vilka justeringar av årets resultat som gjorts för att räkna fram dels ”Årets resultat efter balanskravsjusteringar”, dels ”Årets balanskravsresultat”. Av denna utredning eller av förvaltningsberättelsen bör en analys av både ”Årets balanskravsresultat” och ”Balanskravsresultat att reglera” göras.

Om en kommun eller ett landsting i sin årsredovisning konstaterar ett balanskravsunderskott för året stadgar regelverket att underskottet ska regleras senast efter tre år.

Balanskravsresultatet räknas fram i en till resultaträkningen sidoordnad balanskravsutredning. Där görs justeringar av ett antal angivna kostnader och intäkter (vissa realisationsvinster och -förluster, orealiserade förluster i värdepapper, återföring av orealiserade förluster i värdepapper). I förekommande fall ska även RUR hanteras i denna utredning.

RESULTATUTJÄMNINGSRESERV (RUR)

Syftet med lagstiftningen är att ge kommuner och landsting möjlighet att under vissa angivna förutsättningar reservera medel i RUR för att kunna täcka underskott vid ett senare tillfälle. Syftet med RUR är att kunna bygga upp en reserv under goda tider för att senare, under vissa omständigheter, kunna utnyttja denna när skatteunderlagsutvecklingen är svag. RUR är avsedd att utjämna normala svängningar i skatteunderlaget över konjunkturcykeln för att skapa större stabilitet för verksamheterna.

Med RUR kan kommunen vid en tillfällig intäktsdämpning undvika kortsiktiga neddragningar av verksamheter som eventuellt senare måste byggas upp igen. Avsikten med RUR är således inte att göra det möjligt att skjuta upp långsiktigt nödvändiga beslut om en verksamhet eller ekonomin i stort, det vill säga inte hämma åtgärder som är viktiga ur effektivitetssynpunkt. RUR ska inte heller användas för att göra kortsiktiga förändringar av skattesatsen

Allmänna riktlinjer för reservering/avsättning till RUR

Reservering till en resultatutjämningsreserv får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger en procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Om kommunen eller landstinget har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser, ska gränsen för näravsättningen får ske i stället uppgå till två procent av summan av de ovan nämnda posterna.

Enligt propositionen bör riktlinjerna också ange hur stor reserven högst får vara. Ett sådant tak kan exempelvis formuleras som en andel av skatteintäkter och generella bidrag.

Lokala riktlinjer för reservering/avsättning till RUR

För Sotenäs kommun, som har ett positivt eget kapital och i övrigt en relativt andra kommuner god finansiell ställning, gäller att en avsättning får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger en procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Mot bakgrund av att Sotenäs kommun, trots egen god finansiell ställning, i kommunkoncernen har en relativt hög skuldsättning får resultatutjämningsreserven maximalt uppgå till 20 Mkr.

Allmänna riktlinjer för disponering av RUR

”Medel från en resultatutjämningsreserv får användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel.” Någon närmare precisering än så görs inte i lagen. Däremot anger förarbetena att de närmare kriterierna bör beslutas på lokal nivå. Här blir det aktuellt att beskriva när kommunen kan tillåta sig att disponera tidigare reserverade medel. I praktiken är det svårt att definiera hur en konjunkturcykel ser ut (både på förhand och i efterhand), hur omfattande den är och att slå fast hur en utjämning av konjunkturen ska gå till.

En annan förutsättning är att medlen från RUR ska täcka negativa resultat, det vill säga så mycket som krävs för att balanskravsresultatet ska komma upp till noll. Detta gäller såväl i budgeten som i årsredovisningen.

Lokala riktlinjer för disponering av RUR

För Sotenäs kommun tillämpas modellen att en prognos av det årliga underliggande skatteunderlaget för riket, jämfört med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren, används som *riktvärde* för när uttag ska få göras ur RUR. Om prognosen understiger genomsnittet får reserven användas. En disponering av RUR får budgeteras om prognosen under budgetarbetet understiger det tioåriga genomsnittet.

För Sotenäs kommun gäller vidare att medlen från RUR ska täcka negativa resultat, det vill säga så mycket som krävs för att balanskravsresultatet ska komma upp till noll. Detta gäller såväl i budgeten som i årsredovisningen.

Två kriterier ska alltså vara uppfyllda:

- 1) förändringen av årets underliggande skatteunderlag ska understiga den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren
- 2) balanskravsresultatet ska vara negativt och reserven får användas för att nå upp till ett nollresultat (eller så långt som reserven räcker).